

ІНТРОДУКОВАНА ДЕНДРОФЛОРА БЕСІДІВЩИНСЬКОГО ПАРКУ – ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА ім. ГРИГОРІЯ ПЕРЕВЕРИ

Філатова О. В., канд. біол. наук, доц.
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР
Волкова Р.Є., ст. викл.
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Гонтова Т. М., докт. фарм. наук, проф.
Національний фармацевтичний університет
Машталер В. В., канд. фарм. наук, доц.
Національний фармацевтичний університет

Бесідишинківський парк був започаткований у 1946 р. учителем Корсаківської (Бесідівської) початкової школи Григорієм Васильовичем Переверою. Разом зі своїми учнями він вирощував саджанці й висаджував дерева на рівнинній ділянці поля, що межувала з будівлею школи (Перевера, 2023). Сучасний статус – пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення імені Г. Перевери парк отримав згідно з рішенням Полтавської обласної ради від 20 грудня 1993 року. Ця перлина Гребінківського району Полтавщини зараз знаходиться у занедбаному стані, але має неабияке значення для вивчення досвіду інтродукції деревних видів рослин на півночі лісостепової зони України. Зараз площа парку сягає 27,4 га, майже всі інтродуценти мають вік понад 50 років. Мальовничості парку додає невелике природне озеро (Бесідівщинський парк, 2023).

Вивчення сучасного стану інтродуцентів парку проводили у травні 2023 р. маршрутно-екскурсійним методом. Відмічали типи насаджень, ярусну структуру лісових масивів, видовий склад автохтонних та інтродукованих дерев і чагарників, їх рясність, окомірно оцінювали приблизний вік та санітарний стан дерев (на 20 довільно взятих рослинах кожного виду, що траплялися в масивах і всіх, що росли в куртинах та алеях). Санітарний стан дерев визначали за загально прийнятою у лісівництві методикою (Про затвердження Санітарних правил в лісах України, 2012).

Сучасна дендрофлора парку нараховує 38 видів, що належать до 16 родин. У складі її інтродуцентів – 13 видів із 10 родин. До Gymnosperms належать два види: *Picea abies* (L.) Karst. (Pinaceae) та *Platycladus orientalis* (L.) Franco (Cupressaceae), до Angiosperms – 8 видів. Найбільша кількість видів (3) належать до родини Sapindaceae: *Aesculus hippocastanum* L., *Acer pseudoplatanus* L., *A. negundo* L.; два види із Rosaceae потрапили до парку із прилеглих садків орнітохорно: *Armeniaca vulgaris* Mill., *Prunus cerasifera* Ehrh., до інших родин належать по одному виду: *Juglans regia* L. (Juglandaceae), *Ulmus minor* Mill. (Ulmaceae), *Tilia platyphyllos* Scop.

(Malvaceae), *Quercus rubra* L. (Fagaceae), *Robinia pseudoacacia* L. (Fabaceae), *Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch. (Vitaceae).

Інтродуценти походять із Північної Америки, Азії, Центральної та Західної Європи. У найстарішій ділянці парку серед масивів із автохтонних видів дерев висаджені дворядні криті алеї із *Picea abies* та *Aesculus hippocastanum*, що збереглися дотепер. З колись висадженої куртини *Robinia pseudoacacia* зараз залишилось лише 5 дерев, що частково вражені *Viscum album* L., але куртина відновлюється за рахунок самосіву та кореневих паростків. На перехресті старих алеї зростає одне старе дерево у чудовому стані *Acer pseudoplatanus*, поряд з яким спостерігається рясний підріст цього виду. Поряд з алеєю *Picea abies* збереглося лише одне декількастовбурове дерево *Platyclusus orientalis*, що залишилось від групового насадження. У молодшій частині парку значні площі займають масиви із *Tilia platyphyllos*. Це чисті мертвопокровні насадження, відновлення в яких ми не спостерігали. Серед масиву із *Quercus robur* L. висаджений один ряд *Quercus rubra*. Навесні його листки зазнали сильного пошкодження листогризучими комахами.

У підрослі та другому ярусі лісових масивів поширені *Ulmus minor* та *Acer negundo*, що потрапили до парку анемохорно. Ці види, а також *Quercus rubra* та *Robinia pseudoacacia* включені до переліку інвазійних дерев зі значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісів (Наказ Міндовкілля від 03.04.2023, 2023).

Парк був улюбленим місцем відпочинку мешканців м. Гребінка, але зараз парк виглядає надзвичайно занедбаним. Залишається лише сподіватися, що після війни в ньому будуть проведені санітарні рубки, реконструкція, роботи з очищення ставка тощо і парк ім. Г. Перевери посяде достойне місце у складі штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду Полтавщини.

Література

1. Бесідівщинський парк <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звер.: 16.10.23).
2. Наказ Міндовкілля від 03.04.2023 р. № 184 “Про затвердження переліку інвазійних видів дерев із значною здатністю до неконтрольованого поширення, заборонених до використання у процесі відтворення лісів” <https://document.vobu.ua/doc/19119> (URL: 16.10.23).
3. Перевера Г. В. (1903-1983) <https://www.grebenka.com/perevera-grigoriy-vasilovich--vidatni-lyudi-sela-besidivshhina-grebinkivskij-rajon-poltavshhina> (URL: 16.10.23).
4. Про затвердження Санітарних правил в лісах України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0505-12#Text> (URL: 16.10.23).